

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra obecné zootechniky a etologie

**Vývoj ochrany hospodářských zvířat v České republice
Bakalářská práce**

Autor práce: Anna Pilařová

Vedoucí práce: Ing. Olga Kracíková

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „**Vývoj ochrany hospodářských zvířat v České republice**“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15.4. 2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Olze Kracíkové za odbornou pomoc a ochotu, bez které by tato práce nevznikla. Dále za cenné rady a nápady, které napomohly finální verzi bakalářské práce. Velký dík patří i mé rodině, která mi byla kdykoliv nápomocna a byla mi oporou. Všem těm, kteří mi pomohli vytvořit tuto práci, patří velký dík.

Vývoj ochrany hospodářských zvířat v České republice

Souhrn

Welfare zvířat je v posledních letech čím dál tím více diskutovaným tématem. Lidstvu přestává být lhostejný osud zvířat a svět se pomalu navrácí k přirozenějším způsobům života. S tím souvisí i vzestup názorů globálně podporujících trend ekologických či bio chovů. Problém je nepochybně ve financích. Většinu spotřebitelů ovlivňuje cena výrobku a jsou nuceni koupit si levnější produkt i s vědomím, že onen produkt není výsledkem welfare chovů. Cílem do budoucna by tedy měla být vyšší státní podpora regionálních zemědělců, eko a biochovů a snížení produkce velkochovů.

První část této bakalářské práce se zabývá historií chovu hospodářských zvířat na území České republiky od nulového zájmu o šetrný chov, přes první zmínky o welfare zvířat až po zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, který doposud nejkomplexněji zohledňuje dosavadní poznatky a etologické zkušenosti na tomto poli.

V druhé části jsou uvedeny tabulky z Ministerstva spravedlnosti ČR, které ukazují vývoj trestné činnosti v oboru týrání zvířat na našem území od roku 1992 do roku 2015. Z tabulek je prokazatelné, že počet odsouzených pachatelů za trestný čin spáchaný na zvířeti postupem let stoupá. Následuje popis konkrétních soudních rozsudků získaných od příslušných soudů. Trestný čin je vždy stručně popsán a na závěr je uvedena trestní sazba za spáchaný čin. Z výsledků vyplývá, že Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání je sice velmi dobře a důsledně propracován, ale jeho užití v praxi je nedostatečné. Většina soudních případů končí pouze podmínkou, ať už se jedná o jakýkoliv motiv či způsob zabití zvířete. Nemalý problém je i v rozdílnosti obsahu pojmu „zvíře“ v různých zákonech.

Česká republika udělala pro ochranu hospodářských zvířat na svém území mnohé, nepochybně je ale zapotřebí – mimo jiného – zpřesnit dosavadní definiční formulaci zákona na ochranu zvířat proti týrání „zvíře je obratlovec vyjma člověka a embryí“, neboť jde o definici jednak nedostatečnou, a jednak nekorelující s dosud nejpokročilejší definicí pojmu, provedenou novým občanským zákoníkem.

Poslední část této bakalářské práce je věnována některým nevládním organizacím zabývajícím se ochranou hospodářských zvířat jak na území České republiky, tak i ve světě.

Klíčová slova: Ochrana hospodářských zvířat, welfare zvířat, zákon na ochranu zvířat, etika, nevládní organizace

Development of farm animal protection in the Czech Republic

Summary

Animal welfare has been recently increasingly discussed topic. Humanity ceases to be indifferent toward the fate of animals and the world returns to a more natural ways of life. This is connected with opinions, globally supporting trend of ecological or bio breeding.

The issue is undoubtedly in cost. Most of end users are mainly influenced by price and they are forced to buy a cheaper product, even knowing these are not results of welfare breeding. Thus the goal should be higher state support of regional farmers, eco and bio breedings and lowering the production of mass breedings.

The first part of this thesis sums up the history of breeding of agricultural animals in the region of Czech republic since zero concern in careful breeding, through first mentions of animal welfare to the law of Czech national committee nr. 246/1992 Sb., for protection of animals against abuse, which contains most complex findings and ethological experiences in this field.

In the second part are listed tables from Ministry of justice, which show evolution of crimes in the field of animal abuse in our area since 1992 till 2015. It is demonstrated in the tables, that the number of sentenced offenders in animal abuse rises. Following is description of judicial rulings obtained from relevant courts. The crime is always briefly described and then is stated the sentencing for crime committed. The results are, that the law nr. 246/1992 Sb. for protection of animals against abuse is very well designed, but the practical application is insufficient. The most of court cases ends up in probation, no matter of a motive, or death of the animal. Problematic is also the difference of definition of the animal according to different laws.

Czech republic did a lot for protection of agricultural animals in its area, but it is also undoubtedly needed - among other things - to refine recent formulation of the law for protection of animals against abuse "animal is a vertebrate except human and embryo", because this definition is insufficient and not correlating with the most advanced definitions of the term, conducted by new Civil code.

The last part of this thesis contains some non-government organisations dealing with agricultural animals protection in Czech republic and in the whole world.

Keywords: Farm animal protection, Animal welfare, Legislation of animals, Ethics, Non-governmental organization

Obsah

1 Úvod	9
2 Cíl práce	10
3 Historie ochrany zvířat	11
3.1. První zmínky ochrany zvířat ve světě	11
3.2. První zmínky ochrany zvířat na území ČR	12
3.3. Vývoj chovu zvířat na území ČR	12
4 Welfare	13
4.1. Význam slova	13
4.2. Úroveň welfare v ČR.....	14
4.3. Názory na welfare ve světě	18
4.4. Empirické metody ve zvířecí etice.....	19
5 Vývoj ochrany zvířat v právním řádu	20
5.1. Zvíře versus živočich.....	21
5.2. Zákonem uznaná hospodářská zvířata v ČR.....	22
5.3. Vývoj ochrany zvířat v občanském zákoníku	22
5.3.1. Současný Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník	23
5.4. Ochrana zvířat v trestním zákoníku	24
5.5. Vybrané části zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání týkající se hospodářských zvířat	25
5.5.1. Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání ..	25
5.5.2. Chov hospodářských zvířat.....	26
5.5.3. Porážka	27
5.5.4. Přeprava.....	29
5.6. Minimální standardy pro chov hospodářských zvířat v ČR	29
5.6.1. Skot.....	29
5.6.2. Prasata	31
5.6.3. Nosnice, kuřata chovaná na maso.....	31
5.7. Rozsudky souzených osob v ČR týkající se týrání zvířat	31
6 Vybrané nevládní organizace týkající se ochrany hospodářských zvířat	35
6.1. Vybrané nevládní organizace týkající se ochrany hospodářských zvířat v ČR...35	
6.1.1. Společnost pro zvířata	35
6.1.2. Nadace na ochranu zvířat.....	36
6.1.3. Liga na ochranu zvířat.....	36
6.2. Vybrané nevládní organizace týkající se ochrany hospodářských zvířat v EU ..37	

6.2.1. WSPA	37
6.2.2. CIWF.....	38
6.2.3. RSPCA.....	38
6.2.4. FAWC	39
7 Závěr	40
8 Zdroje	41

1 Úvod

„Můžeme se rozhodnout strčit slepici do klece nebo zřídit rezervaci pro tygra, ale v každém případě je to naše rozhodnutí, ne jejich. Z křečka si uděláme mazlíčka, ale potkana otrávíme.“ (Webster, 2009).

Profesor John Webster a jeho poznatky jsou pro tuto práci klíčové. Je jedním z nejnámějších průkopníků, kterým není lhostejný osud zvířat. Tato práce se věnuje především problematice chovu hospodářských zvířat od historie až po současnost. Pokud je ale naším přáním chránit zvířata, nesmíme náš zájem směřovat pouze k těm hospodářským. Je důležité věnovat pozornost všem živočišným druhům, které obývají tuto planetu. Samotný člověk na planetě Zemi nepřežije. Zvířata ať už hospodářská, zájmová či divoká jsou pro Zemi nezbytná. Do budoucna je potřeba si uvědomit, že zvířata, mají na této planetě stejné právo k životu jako lidé, na což se bohužel velmi často zapomíná.

2 Cíl práce

Cílem této práce je popsat vývoj ochrany hospodářských zvířat na území České republiky. Pojednává nejprve o historii chovů a následných změnách v postoji k hospodářským zvířatům až po welfare a zákon na ochranu zvířat proti týrání a novou koncepci pojmu zvíře v občanském zákoníku. Poslední část se věnuje některým nevládním organizacím bojujícím za práva zvířat.

3 Historie ochrany zvířat

3.1. První zmínky ochrany zvířat ve světě

Zvířata jako předmět právní ochrany byla dlouhá století přehlížena. Zakotvena v zákoně byla ve smyslu věci, nikoliv živé bytosti. Počátky ochrany zvířat začínají sice již v 18. století před naším letopočtem díky Chammurapiho zákoníku, ale o skutečné ochraně ještě nelze mluvit (Klíma, 1979). Důraz na životní pohodu a zájem o zvířata jako o bytosti datujeme v plném rozsahu až na počátku 19. a 20. století (Müllerová a Stejskal, 2013).

Vybraná ustanovení v Chammurapiho zákoníku, týkající se zvířat:

„(§ 244) Jestliže někdo si najal dobytče nebo osla a v otevřené krajině je usmrtil lev, připadá to k tíži jejich majitele.

(§ 245) Jestliže někdo si najal dobytče a nechal je zahynout z nedbalosti nebo pod ranami, nahradí majiteli dobytčete dobytče za dobytče;

(§ 246) jestliže někdo si najal dobytče a zlomil mu jeho nohu nebo prodřel krční šlachu, nahradí majiteli dobytčete dobytče za dobytče;

(§ 247) jestliže někdo si najal dobytče a vyrazil mu oko, dá majiteli dobytčete polovinu jeho kupní ceny ve stříbře;

(§ 248) jestliže někdo si najal dobytče a zlomil mu roh, přeřízl mu ocas nebo poškodil hřbet, zaplatí pětinu jeho kupní ceny ve stříbře.

(§ 249) Jestliže někdo si najal dobytče a bůh je udeřil (zašlo na vyšší moc), člověk, který si najal dobytče, odpřisáhne při bohu a bude prost viny.

(§ 250) Jestliže dobytče při své cestě po ulici někoho potrkalo a způsobilo mu smrt, tento případ nezakládá žalovatelný nárok;

(§ 251) jestliže něčí dobytče má ve zvyku nabírat na roh a (jestliže) městský obvod jej (tj. majitele) dal uvědomit, že (dobytče) má ve zvyku nabírat na rohy, avšak on (tj. majitel) jeho

roh nezajistil a své dobytče neohlídal, a (jestliže) toto dobytče nabralo na rohy dítě plnoprávné osoby a způsobilo jeho smrt, zaplatí polovinu miny stříbra;“ (Klíma, 1979).

Výše uvedené Chammurapiho zákony jsou první prokazatelnou zmínkou o ochraně zvířat byt', vycházející z našeho pohledu z nesprávného statutu zvířete jako věci.

3.2. První zmínky ochrany zvířat na území ČR

Rydval (2006) uvádí, že první zmínku o zákoně na ochranu zvířat na území ČR datujeme do doby tzv. Bachova absolutismu v roce 1855. Nařízení č. 31/1855 ř. z. vydalo c. k. ministerstvo vnitra, Rakouského císařství (Habsburské monarchie), a to konkrétně zákonným předpisem proti týrání, na který navázaly vyhlášky – vyhláška místodržitele Moravy č. 61/1901 mor. z. z., kterou se vyhláší předpisy proti týrání zvířat, a vyhláška místodržícího pro Čechy č. 45/1902 čes. z. z., o zamezení týrání zvířat (Duben, 2009). Pro úplnost je třeba zmínit též vyhlášku prezidenta zemské správy politické pro Slezsko č. 8/1899 slez. z. z., obsahující „zákazy častěji pozorovaného, pokud se týče při živnostenském provozu obvyklého zlého nakládání se zvířaty“, která oběma vyhláškám výše zmíněným předcházela (Rydval 2006). Nařízení č.31/1855 ř. z. bylo později derogováno zákonem č. 106/1939 Sb. Postupem času následovaly další vyhlášky a nařízení, které vyvrcholily současným Zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, jehož dosavadní finální verze je v souladu se zákony Evropské unie.

3.3. Vývoj chovu zvířat na území ČR

Člověk chová hospodářská zvířata po tisíce let. Mezi první domestikovaná zvířata patří například ovce a koza (domestikace cca před 11 000 lety). Postupem času se chov rozšířil i o další druhy jako je skot, drůbež, prasata, králíky atd.

Způsob chovu zvířat před tisíci lety a dnes je velmi odlišný. Dříve byla i užitková zvířata chována přímo v bezprostřední blízkosti lidských obydlí nebo dokonce přímo v nich. Dnes jsou chována převážně mimo intravilány obcí, z dohledu spotřebitelů a často v neodpovídajících podmínkách bez jakékoliv možnosti projevit své přirozené chování. Nosnice jsou doslova „nacpány“ do těsných klecí, prasata a krávy zase žijí v přesně vyměřených boxech, které ovšem ani zdaleka nedostačují. Tento trend velkochovů se datuje přibližně na začátek 19. století a je spojen s rozvojem technologií. Nelze říci, že chovatelé předchozích desetiletí či století striktně dbali na welfare zvířat, ale vzhledem k tomu, že jednoznačně převažovaly extenzivní způsoby chovu, zvířata většinou žila v podmínkách, které se nelišily

od přirozených tak markantně, jako při současných intenzivních metodách. Svůj podíl ale na tom jistě mají i změny ve způsobu života a potažmo s tím i v myšlení. Díky dennodennímu kontaktu s hospodářskými zvířaty si lidé dříve byli dobře vědomi toho, že hospodářská zvířata jsou základním zdrojem jejich obživy a že tedy jsou důležitou součástí jejich života, a od toho se odvíjel i vztah lidí k nim.

S koncem druhé světové války stoupá poptávka po živočišných produktech a tlak na produkci masa a dalších živočišných produktů se zvyšuje i přes upozornění odborníků, že nadměrná konzumace živočišných produktů lidskému tělu neprospívá. Rapidně stoupají počty chovů všech hospodářských zvířat, aby se nabídka vyrovnala poptávce. Na území České republiky byl tento trend ještě umocněn kolektivizací zemědělství a komunistickou ideologií (Rydval, 2006). Dlouhá léta tento způsob chování ke zvířatům nikoho nepohoršoval. Teprve rok 1992 přinesl České republice zásadní změnu v podobě prvního skutečně komplexního předpisu na tomto poli, a to ve znění Zákona č. 246/1992 Sb. o ochraně zvířat proti týrání (Chlumská, 2006).

4 Welfare

4.1. Význam slova

Welfare neboli „pohoda zvířat“ jak je toto slovo nejčastěji překládáno, je slovo pocházející z Anglie a je překládáno do mnoha podob. Princip ale zůstává stejný. Webster (1999) definoval welfare zvířat prostřednictvím pěti svobod, ze kterých vychází pozdější evropská legislativa. Oproti tomu Broom (1986) popisuje welfare jako stav fyzické a psychické harmonie s prostředím. Harrison (2010) popisuje pojem jako úroveň a kvalitu života zvířete za určitý časový úsek.

Důraz na kvalitu života zvířat a dodržování zásad welfare přináší až druhá polovina 20. století. V této době probíhá mnoho vědeckých studií zaměřených na výzkum životní pohody zvířat a zájem o tuto problematiku stoupá. Welfare zvířat se tak postupně začíná dostávat nejen do povědomí vědců, ale i široké veřejnosti (Broom, 2011).

Webster (1999) formuloval pět základních svobod, které podle něj zvíře plně uspokojují. Těchto pět svobod je však pouhým doporučením, ze kterého vycházejí evropské zákony, nikoliv zákonem samým.

1) „Svoboda od žízně, hladu a podvýživy

Zvíře má mít ad libitní přístup k vodě a dostačující přísun krmiva zajišťující jeho fyzickou zdatnost.

2) Svoboda od nepohodlí

Zvíře musí mít dostatečný prostor pro volný pohyb, dále možnost vhodného úkrytu a nerušeného místa k odpočinku.

3) Svoboda od bolesti, zranění a onemocnění

Důsledná prevence, zamezení dlouhodobému onemocnění zvířete, v případě potřeby zajistit nezbytnou léčbu.

4) Svoboda uskutečnit normální chování

Zajištění dostatečného prostoru, vhodného vybavení a společnost ostatních zvířat stejného druhu.

5) Svoboda od strachu a úzkosti

Zabezpečení podmínek, jež vylučují mentální strádání“

4.2. Úroveň welfare v ČR

Od roku 1992 se důraz kladený na úroveň životní pohody zvířat v České republice výrazně zvýšil. Svědčí o tom mj. srovnání údajů z Ministerstva spravedlnosti ČR o výsledcích příslušných kontrol, prováděných jednak podle skupin zvířat, jednak podle druhů činnosti s nimi. V tabulce 1 jsou tyto údaje za rok 2005, v tabulce 2 a 3 jsou tytéž údaje za rok 2015. Tabulka 4 pak zachycuje vývoj počtu trestních stíhání za trestný čin týrání zvířat od roku 1992 do roku 2015.

Z tabulek je patrné, že počet kontrol v průběhu let stoupá a na ochranu hospodářských zvířat je kladen větší důraz (eAGRI, 2015). Tabulka 4 (zachycující počty trestných činů páchaných na zvířatech) zahrnuje všechna týraná zvířata obecně, tedy včetně zvířat hospodářských.

Důležitým mezníkem bylo založení Ústřední komise pro ochranu zvířat ministerstvem zemědělství. Tato komise vydává doporučení a koordinuje plnění úkolů na úseku ochrany zvířat. Kvalifikované pracovníky, tzv. inspektory, zajišťuje Státní veterinární správa ČR. Těchto speciálních inspektorů již bylo proškoleno několik tisíc. Na přípravě předpisů se podílí i nevládní ochranné organizace. V roce 1993 se četnost případů porušení zákona pohybovalo okolo 7% z vykonaných kontrol, postupem času díky dotacím, které stát udělil pouze zemědělcům, kteří v chovech uplatňují alespoň minimální welfare, se míra porušování zákona výrazně snížila, a to zhruba na 2%. Tyto informace poskytl mluvčí státní veterinární správy ČR (Duben, 2008).

Tab. 1. Výsledky kontrol podle skupin zvířat a druhu činnosti se zvířaty pro rok 2005 z Ministerstva spravedlnosti České republiky

Česká republika

Skupina zvířat	provedeno kontrol	kontrolováno zvířat	nápravná opatření § 22 písm. h		podnět pro správní řízení obce
			počet kontrol	počet zvířat	
hospodářská zvířata	9 712	26 820 790	268	178 311	130
zájmová zvířata	3 212	1 422 478	313	22 828	201
nebezpečný druh	605	8 423	16	174	12
ZOO zvířata	110	12 723	3	19	2
volně žijící zvířata	179	118 211	8	59	5
laboratorní zvířata	93	120 067	3	142	2
celkem	13 911	28 502 692	611	201 533	352

Česká republika

Činnost	provedeno kontrol	kontrolováno zvířat	nápravná opatření § 22 písm. h		podnět pro správní řízení obce
			počet kontrol	počet zvířat	
chov zvířat	9 025	21 218 149	511	132 077	309
obchod se zvířaty	1 179	1 474 936	28	5 943	10
přeprava zvířat	2 988	6 441 688	26	34 181	17
jatky a porážková místa	1 171	1 564 580	36	61 706	14
rituální porážky	6	4 934	0	0	0
pokusy se zvířaty	106	48 864	9	610	6
výuka na zvířatech	18	64 403	2	228	2
veterinární činnost	392	728 092	5	125	1
útulky pro zvířata v nouzi	168	5 642	11	632	6

Tab. 2. Výsledky kontrol podle skupin zvířat pro rok 2015 z Ministerstva spravedlnosti České republiky

Česká republika

Skupina zvířat	provedeno akcí	kontrolováno zvířat	počet zjištěných závad		správní akty				
			akcí	zvířat	blokové pokuty	peněžité plnění ve SR	nepeněžité plnění ve SR	podněty	nevyžaduje právní koncovku
Hospodářská zvířata celkem	4 835	14 020 456	397	729 714	39	240	34	153	2
Zájmová zvířata celkem	3 464	2 030 309	479	4 859	93	193	16	190	1
- zájmová zvířata - druh zvláštní péče	595	5 988	16	81	0	1	1	12	0
- ostatní zájmová zvířata	2 869	2 024 321	463	4 778	93	192	15	178	1
Volně žijící zvířata celkem	237	21 142	10	471	1	1	1	8	0
- zvířata cirkusů	96	3 427	4	31	1	1	0	2	0
- zvířata v ZOO	32	9 339	0	0	0	0	0	0	0
- ostatní volně žijící zvířata	109	8 376	6	440	0	0	1	6	0
Laboratorní zvířata celkem	98	79 901	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	8 634	16 151 808	886	735 044	133	434	51	351	3

Tab. 3. Výsledky kontrol podle druhu činnosti se zvířaty pro rok 2015 z Ministerstva spravedlnosti České republiky

Česká republika

Činnost	provedeno akcí	kontrolováno zvířat	počet zjištěných závad		správní akty				
			akcí	zvířat	blokové pokuty	peněžité plnění ve SR	nepeněžité plnění ve SR	podněty	nevyžaduje právní koncovku
Chov	6 187	11 316 887	848	646 696	132	413	48	322	1
Porážky	486	234 310	7	72 848	0	2	1	3	1
Usmrcování	26	16 405	2	75	0	2	0	1	0
Přeprava silniční	455	3 937 197	15	14 161	0	9	0	6	0
Přeprava železniční	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Přeprava letecká	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Přeprava lodní	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Veřejné vystoupení	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obchod	554	83 663	18	777	1	6	0	12	0
Pokusy	594	497 510	5	998	0	1	1	4	1
Projekt pokusu	76	52 280	0	0	0	0	0	0	0
Veterinární činnost	55	7 752	0	0	0	0	0	0	0
Útulky	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Záchrané stanice	168	4 262	2	21	0	1	0	1	0
Celkem	33	1 542	2	11	0	0	1	2	0

Tab. 4. Vývoj počtu trestních stíhání za trestný čin týrání zvířat od roku 1992 do roku 2015 z Ministerstva spravedlnosti České republiky

TRESTNÝ ČIN TÝRÁNÍ ZVÍŘAT *)					
Rok	Stíháno	Obžalováno	Ve zkrác. přípravném řízení	Navrženo k potrestání	Odsouzeno
1992	9	7	--	--	4
1993	26	16	--	--	7
1994	32	26	--	--	13
1995	34	26	--	--	14
1996	57	46	--	--	23
1997	63	60	--	--	31
1998	63	45	--	--	25
1999	53	48	--	--	31
2000	56	50	--	--	20
2001	53	37	--	--	22
2002	36	28	6	5	17
2003	40	33	4	4	14
2004	39	32	12	12	31
2005	16	12	3	3	15
2006	16	11	3	3	4
2007	21	16	3	3	17
2008	26	21	6	6	23
2009	22	20	7	7	19
2010	19	15	15	14	20
2011	16	13	19	18	25
2012	13	10	21	20	27
2013	13	11	20	20	21
2014	9	9	17	17	31
2015	30	28	15	14	27

Vzhledem k tomu, že trestní řízení probíhají i přes přelom roku, není možné v jednotlivých letech přesně porovnávat počet obžalovaných a navržených k potrestání s počtem odsouzených.

*) Podle § 203 zákona č. 140/1961 Sb. a § 302 zákona č. 40/2009 Sb.

(Husák, 2016).

4.3. Názory na welfare ve světě

Přisuzování emocí zvířatům může ovlivnit interakce mezi člověkem a zvířetem a diktovat zákony životních podmínek zvířat. Wilkins et. al. (2015) zkoumal zvířecí mysl, emoční inteligenci různých taxonomických skupin, porovnával lidské chování vůči „domácím mazlíčkům“ a zvířatům používaným k experimentům, zkoumal také pocit vlastnictví domácích zvířat a stravovací návyky lidí.

Wilkins et. al. (2015) vytvořil dotazník, který byl zaměřen na vztah ke zvířatům a sedm primárních a sekundárních emocí. Bylo osloveno 347 respondentů ve věku 16-65 let. Výsledky byly velmi rozporuplné. Nejednoznačné postoje ke zvířatům ovlivňují životní podmínky zvířat využívaných lidmi. Z výsledků je prokazatelné, že je nutné připustit, že zvířata mají emoce, a tyto emoce pochopit. Teprve toto zjištění povede k dodržování welfare.

Dageling and Johnson (2015) sdílejí podobný názor. Z analýzy, kterou vytvořili, jasně vyplývá, že společnost je v otázce welfare zvířat nejednotná. Etnografická analýza vyhodnocovala data mezi roky 2003 – 2012. Cílem bylo zjistit, jak veřejnost na otázku welfare zvířat reaguje. Druhá část analýzy odhaluje welfare s ohledem na veřejnost.

Výsledky potvrzují různorodost. Část společnosti má o welfare zájem, jiní jsou vůči této otázce naprosto lhostejní. Názory se také liší u konkrétních druhů zvířat. Některá jsou společností oblíbená, jiná méně.

Je zřejmé, že občané a spotřebitelé mohou přispívat k prosazování dobrých životních podmínek zvířat, nelze se ale spoléhat jen na jejich morální cítění. Výzkum tedy naznačuje, že je důležité klást důraz na rozdělení rolí a povinností mezi odborníky a zákonodárce.

Židovské a muslimské státy a komunity zejména středního východu (jako např. Izrael, Palestina apod.) jsou – pokud jde o chov hospodářských zvířat – hodny pozornosti zvláštním procesem porážky zvířat. Tamní obyvatelstvo preferuje tzv. „halal“ a „košer“ maso, získávané porázkou bez předchozího umrtvení. Proces spočívá ve znehybnění zvířete a provedení anatomicky přesného řezu v oblasti krku. Teprve takto získaný jatečně upravený trup je pro tyto kultury zárukou kvality. Pozzi et. al. (2015) pocházející z Izraele však tento způsob zabíjení zvířat hájí. Izrael je čestným členem organizace OIE, která od května 2005 respektuje a propaguje welfare, včetně porážky zvířat. Cílem je zajistit dobrou kvalitu života zvířatům určeným k produkci potravin jak před porázkou, tak během porážky až do jejich smrti.

V židovských a islámských zákonech je věnována zvláštní pozornost tomu, aby se

zabránilo zbytečné bolesti a utrpení, zejména v průběhu porážky. Každý rok jsou jatka podrobena přísným kontrolám, aby nedocházelo k pochybení pracovníků vykonávajících tuto specifickou činnost. Pozzi et. al. (2015) tvrdí, že pokud je halal či šhita porážka provedena správně, je ve výsledku srovnatelná nebo dokonce lepší než klasický evropský způsob.

4.4. Empirické metody ve zvířecí etice

Persson and Shaw (2015) říkají, že empirické metody ve zvířecí etice mají své zastánce a své názory. Pohledy na věc se různí podle způsobu péče o zvíře. Jeden názor pramení od lidí, kteří zvířata léčí, druhý od těch, kteří se o zvířata starají.

Empirický výzkum, tedy výzkum vycházející ze zkušeností, je důležitý z těchto důvodů:

- 1) Popis a analýza skutečného chování skupin lidí vzhledem k morálce
- 2) Soulad se stávajícími morálními normami
- 3) Souhlasí morální hodnoty se zákonem?
- 4) Hospodářská zvířata (chov, přeprava, porážka) – řešením problému je zrušení velkochovů a návrat zpět k tradičním chovům. Zrušení chovů bez potravinářského účelu. Umožňuje to dnešní doba?
- 5) Různé země – různé pohledy na věc. Příklad čínské tradice, která umožňuje konzumaci psů. Evropa je striktně proti těmto tradicím, Asie uznává psa jako hospodářské zvíře. Neexistuje žádné vysvětlení toho, proč by se měla jíst prasata, ale psi ne. Pojídání korýšů a hlavonožců zaživa. Vše je zatím pouze na morální úrovni.
- 6) Otázka utrpení zvířat – je to morálně přijatelné?
- 7) Nesoulad mezi etikou odlišných zvířecích druhů. Střílení kanců – nutné povolení, porážka skotu – pracovník musí mít pouze pracovní smlouvu, ne žádná povolení na zabití zvířete. Hobby chov potkanů versus hromadné hubení.

Tyto a další otázky se snaží kvalitativně i kvantitativně zodpovědět empirické metody v etice.

Zvířecí etika využívá empirická data běžně, vychází z nálezů přírodních věd. Důležitost výsledků je o to cennější s vědomím, že se zvířata nemůžeme na jejich vlastní názor zeptat, proto je nutná znalost etologie. Studium zvířecího chování lze zjistit emoce, projevy spokojenosti či utrpení, bolesti, nerozhodnosti. Také znalosti získané na neurologické úrovni jsou podle Perssona and Shawa (2015) klíčové. Dalším krokem pak je zaměřit se na propojení poznatků společenských věd a etologického výzkumu. Ve výzkumu může pomoci zdánlivě nedůležitý vztah – interakce mezi lidmi a zvířaty. Naučené zvyky velmi ovlivňují neochotu

většinové společnosti změnit přístup a chování ke zvířatům. Spojením empirických a teoretických metod lze dosáhnout kvalitních výsledků. Poznatky ze získaných dat by se pak měly analyzovat společně s lékařskou (humánní) etikou a získat tak možnost porovnání etiky chování ke zvířatům s lidskou morálkou, i když tato dvě kritéria nelze zkoumat stejnými metodami.

Persson and Shaw (2015) uvádí jako příklad situaci:

Tři hořící klece, v každé je jeden živý tvor, zachránit můžeme pouze jednoho:

1. klec – zvíře, které se vás snaží výmluvně přesvědčit, abyste ho zachránili
2. klec – člověk, který nevykazuje žádné známky komunikativnosti a vnímavosti
3. klec – hlemýžď křičící bolestí

Který tvor by měl být osvobozen? Co je správné? Co je morální? Co je etické?

Motivace do budoucna spočívá ve vzdělávání běžné veřejnosti, zvýšení povědomí o chovatelských praktikách ve velkochovech, je třeba přesvědčit lidi, že zvířata mají svá práva, odstranit propast mezi lidstvem a živočišnou říší, dokázat a že hospodářské zvíře si zaslouží stejnou úctu, kterou chováme např. k orangutanům v Indonésii. Z morálního a etického hlediska není totiž rozdíl mezi zvířetem používaným a chovaným v potravinářském průmyslu a jakýmkoli zvířetem jiným, např. štěnětem s velkou dávkou roztomilosti. Je nutné prosadit povědomí, že i běžná veřejnost má skutečnou moc věci pozitivně měnit, pokud si lidé budou důsledně vybírat jen potraviny a kosmetiku pocházející z welfare chovů či výroby netestované na zvířatech, a pokud se budou takto rozhodovat každodenně. Stejně tak je třeba usilovat o to, aby v tomto procesu pomohl i stát dotováním cen výrobků z welfare chovů, aby byly konkurenceschopné s cenami výrobků z chovů, které welfare neuplatňují. Důstojnost a vzájemná rovnost všech živočišných druhů je základní myšlenkou empirických metod ve zvířecí etice.

5 Vývoj ochrany zvířat v právním řádu

Dnešní doba přináší zvířatům na území České republiky již značnou ochranu. Existuje mnoho zákonů a vyhlášek, které zvířata chrání a trestají viníky za nepřiměřené či hrubé chování vůči nim.

Protože právo a jeho znalost není vůbec jednoduchá záležitost, je nutné správně

pochopit jeho smysl a jednotlivé předpisy správně interpretovat a aplikovat, neboť neznalost neomlouvá. Tato práce se právním řádem a jeho zákony zabývá pouze v té jeho části, týkající se zvířat. Nelze ale říci, že zákon jakkoli související se zvířaty je pouze jeden a že patří do jedné kategorie, resp. právního oboru. Následující text rozlišuje pohled na zvíře jako subjekt práva z hlediska trestního zákona, občanského zákona a Zákona na ochranu zvířat proti týrání. Ve všech těchto normách se vyskytuje pojem zvíře a jeho definice, popřípadě práva a povinnosti chovatele.

5.1. Zvíře versus živočich

Zákon rozlišuje pojmy „zvíře“ a „živočich“, pro jeho správné chápání a aplikaci je tedy důležité umět rozpoznat obsah a význam těchto pojmů.

- Živočich - pojem je definován zákonem o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. jako „jedinec živočišného druhu“. Volně žijící živočich je takový, který je součástí populace, která se v přírodě udržuje nebo udržovala sama, a to včetně druhů vyhynulých. V lidské péči žijící živočich je takový, který se nachází v tzv. „kontrolovaném prostředí“, čímž je míněno, že byl odchován a žije v lidské péči v podmínkách chovu domácího, hospodářského, zájmového apod. Patří sem tedy i domácí a hospodářská zvířata. Definice pojmu „živočich“ (na rozdíl od pojmu „zvíře“, definovaného jinými zákony – viz dále) nerozlišuje mezi obratlovci a bezobratlými, a proto do ní spadají obě tyto skupiny.
- Zvíře – pojem definují dva různé zákony českého právního řádu, a to zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Zákon č. 246/1992 Sb. definuje zvíře tak, že je to „živý tvor schopný pociťovat bolest a utrpení“. Pro účely své vlastní aplikace pak tentýž zákon uvedenou definici zvířete zužuje pouze na „živé obratlovce kromě člověka“, což znamená, že v rámci tohoto zákona je tedy možná ochrana před týráním pouze obratlovců, nikoli bezobratlých. Zákon č. 89/2012 Sb. definuje zvíře tak, že je to „smysly nadaný živý tvor“, což je definice zásadně kompatibilní s definicí dle zákona na ochranu proti týrání. „Zvíře“ je samozřejmě také „živočichem“, avšak – jak z výše uvedeného vyplývá – jeho definice pokrývá pouze část živočichů (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016).

5.2. Zákonem uznaná hospodářská zvířata v ČR

Mezi hospodářská zvířata v České republice patří:

- Skot chovaný na maso, mléko, kombinovaná produkce
- Drůbež chovaná na vejce a masnou produkci
- Prasata chovaná na maso a sádlo
- Koně, osli
- Ovce, kozy
- Králíci
- Kožešinová zvířata

(Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 3)

5.3. Vývoj ochrany zvířat v občanském zákoníku

Právo dříve považovalo zvířata za věci. Bylo tomu tak u všeobecného zákoníku občanského z roku 1811 (Zákon č. 946/1811 Sb. zák. soud.), u občanského zákoníku z roku 1950 (Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník) i u občanského zákoníku z roku 1964 (Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník), který byl platný až do konce roku 2013 a který zvíře pouze několikrát okrajově zmiňoval (v § 118, který říká, že „Předmětem občanskoprávních vztahů jsou věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty“, v § 127, kde „chované zvíře“ bylo zmíněno jako předmět vlastnictví, který nesmí jeho vlastník nechat pronikat na sousedící pozemek, v § 599, kde se uvádí vady zvířat jako zvláštní případ vad věcí, a v § 620, který pojednával o záruční době věcí včetně zvířat). Zákon nahlížel na zvíře jako na zvláštní druh věci movité, takže se na ně vztahovala téměř všechna práva spojená s vlastnictvím věcí. Vlastník mohl zvíře prodat, převést, ale také třeba ztratit či opustit. Celkově lze říci, že se tento zákon (tzv. „starý občanský zákoník“) problematice zvířat prakticky nevěnoval, bylo proto potřeba upravit tuto oblast zvláštními zákony, jako např.:

- **zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání;**
- **zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči;**
- **zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti;**
- **zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství,**

atd.

(Fiala, 1991; Lavický, 2014).

5.3.1. Současný Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Starý občanský zákoník č. 40/1964 Sb. byl nahrazen zákonem č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, který vstoupil v platnost 1.1.2014. Až rok 2014 tedy přinesl zvířeti svá práva a uznání, že je to „živá bytost, schopná cítit bolest a utrpení“. Zvířata prošla takzvanou dereifikací neboli „odvěcněním“. Sami zákonodárci uznávají, že verze občanského zákoníku předložená Poslanecké sněmovně v roce 2010 byla ohledně zvířat, jak sami říkají, „více střízlivá“.

Zejména § 494 přinesl zvířatům zásadní změnu k lepšímu. Říká, že „zvíře není věc“, což je průlomová definice v právním světě. Od začátku roku 2014 má zvíře zvláštní význam a hodnotu a přistupuje se tak k němu jako k živému tvor, nikoliv jako k neživé věci. Na základě této úpravy je možné hájit a respektovat citění zvířat a ohlížet se na jejich potřeby.

Vzhledem k tomu, že toto pojetí je v rámci zákona poměrně novou skutečností, přichází s tím i problémy spojené s rozdílnými definicemi a pohledy na věc. Nové poznatky a snaha věnovat zvířeti uznání a ochranu nutí zákonodárce uvažovat i nad možností zakomponovat do zákona širší úpravu pojmu „zvíře“. Současný zákon na ochranu proti týrání totiž považuje za zvíře pouze obratlovce vyjma člověka a embryí, což ovšem rozhodně nestačí.

Dalším problémem je nepochybně nejednotná terminologie používaná v souvislosti se zvířetem. Veřejnoprávní předpisy užívají mnoha termínů jako například „živočich“, „volně žijící živočich“, které používá Zákon o ochraně přírody a krajiny, Zákon o myslivosti používá termín „zvěř“, Zákon na ochranu zvířat proti týrání zase termíny „hospodářské zvíře“, „zvíře v zájmovém chovu“ apod. Oproti tomu nový občanský zákoník buď žádné podobné termíny nemá, nebo jsou opět jiného názvu, i když stejného principu. Úvahy nad touto problematikou jsou obsaženy v komentářích k novému občanskému zákoníku.

Je důležité zmínit, že smrt zvířete (ať už z jakéhokoliv důvodu) znamená navrácení k původnímu statutu věci. Obecně lze tedy říci, že mrtvé zvíře je věc.

Je tedy zřejmé, že otázka zvířat je a bude v mezích zákona stále diskutovaná, podle dosavadních poznatků stále k lepšímu (Lavický, 2014).

Vybrané paragrafy týkající se ochrany zvířat v občanském zákoníku:

§ 494 o.z.

„Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.“

§ 2933 o.z.

Škoda způsobená zvířetem

„Způsobí-li škodu zvíře, nahradí ji jeho vlastník, ať již bylo pod jeho dohledem nebo pod dohledem osoby, které vlastník zvíře svěřil, anebo se zatoulalo nebo uprchlo. Osoba, které zvíře bylo svěřeno nebo která zvíře chová nebo jinak používá, nahradí škodu způsobenou zvířetem společně a nerozdílně s vlastníkem.“

(Lavický, 2014).

5.4. Ochrana zvířat v trestním zákoníku

Ochrana zvířat nalezneme i v trestním právu. Paragrafy týkající se ochrany zvířat se nacházejí v trestním zákoníku pod čísly 302-306. Tyto paragrafy popisují zločiny páchané na zvířatech a udávají trestní sazbu za jejich porušení.

§ 302 TZ

Týrání zvířat

Tento paragraf uvádí trestní sazbu za usvědčení týrání zvířete a to konkrétně odnětím svobody v době trvání šesti měsíců až pěti let ve výjimečných případech, zákazem činnosti či propadnutím věci.

§ 303 TZ

Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti

Osoba, která hrubě poruší péči o zvíře, které vlastní nebo o které se stará a způsobí mu tím trvalé následky nebo dokonce smrt bude potrestána odnětím svobody po dobu šesti měsíců až dvou let, zákazem činnosti či propadnutím věci.

§ 304 TZ

Pytláctví

Neoprávněné lovení zvěře nebo ryb, případně skrývání ulovené zvěře či ryb.

§ 305 TZ

Neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat

Osoba, která neoprávněně vyrábí, dováží či nabízí nebo zprostředkovává krmivo za účelem zvýšení užitečnosti zvířat, které obsahuje nepovolené látky, bude potrestána odnětím svobody na jeden rok až pět let, zákazem činnosti či propadnutí věci.

§ 306 TZ

Šíření nakažlivé nemoci zvířat

Osoba, která úmyslně nebo z nedbalosti napomůže k rozšíření či zavlečení nakažlivé nemoci zvířat v zájmových či hospodářských chovech nebo u zvířat volně žijících, bude potrestána odnětím svobody v době trvání šesti měsíců až tří let, zákazem činnosti nebo propadnutím věci (Šámal, 2012).

5.5. Vybrané části zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání týkající se hospodářských zvířat

5.5.1. Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

Smyslem zákona je chránit zvířata jako živé tvory, kteří mohou pociťovat bolest a utrpení. Účelem je zamezit poškozování zdraví a usmrcení zvířat bez důvodu (i z neznalosti) člověkem. Vychází z norem Evropské unie a přesně stanovuje podmínky a požadavky na ochranu zvířat. Dále určuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob, včetně požadavků na jejich kvalifikaci a odbornou způsobilost.

Dodržování těchto pravidel kontrolují orgány státem zmocněné (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 1).

Definice hospodářského zvířete dle zákona:

„hospodářským zvířetem je zvíře chované pro produkci živočišných produktů, vlny, kůže nebo kožešin, popřípadě pro další hospodářské nebo podnikatelské účely, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, králíci, kožešinová zvířata, zvěř a jiná zvířata ve farmovém chovu a ryby, včetně zvířat produkovaných jako výsledek genetických

modifikací nebo nových genetických kombinací,“ (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 3).

Chovatel je každá právnická nebo fyzická osoba, která má v aktuální chvíli v péči zvíře. Chovatelem je tedy i osoba, které zvíře nepatří a je v držení cizí osoby pouze na přechodnou dobu (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 3).

5.5.2. Chov hospodářských zvířat

Zákon upravuje podmínky chovu zvířat a stanovuje parametry, které je chovatel nucen dodržet. Řeší dokonce i otázku dovozu zvířat ze zemí mimo Evropskou unii v souvislosti se správným chovem. V následujícím textu jsou stručně popsány vybrané paragrafy týkající se oblasti chovu hospodářských zvířat.

V chovu hospodářských zvířat je zákon velmi striktní. Věnuje se správnému zacházení se zvířaty, vhodné stravě i pracovníkům, kteří přichází se zvířaty do styku.

Je stanoveno, že pokud dochází k utrpení zvířete následkem chybně použité technologie chovu, je chovatel povinen upravit péči o zvíře tak, aby nedocházelo ke zbytečnému utrpení (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 10). Příkladem může být i chov zvířete ve skupině či nikoliv. Každý druh zvířete má jiné etologické nároky a je tedy nutno tyto nároky respektovat. Místo, ve kterém žijí, nesmí zvíře stresovat – např. četností jedinců či více druhů v jedné chovné části. Důležité je zajistit prostor pro klid a odpočinek a možnost přístupu ke krmivu a vodě pro všechny jedince obývané části. (samozřejmě je důsledná hygiena vody i krmiv podávaných zvířatům). Volnost zvířete tedy nesmí být omezena. Ustájení musí zvířeti poskytnout prostor pro bezproblémové ulehání i vstávání, rovněž možnost vidět na ostatní jedince svého druhu. Pomůcky na přivazování, jsou-li nutné, musí podléhat neustálé kontrole, aby nedocházelo k udušení či poranění zvířete. Důležitý je větrací systém, který udržuje optimální podmínky v chovném zařízení. V případě poruchy musí být zjednána okamžitá náprava. Chovatel musí také respektovat denní režim zvířat, zajistit osvětlení během dne nebo naopak osvětlením zvířata nerušit. Není však možné chovat zvířata v trvalé tmě. Jedná-li se o zvířata chovaná celoročně venku, je nutné zajistit přiměřenou ochranu před nepříznivými povětrnostními podmínkami.

Za týrání je považováno i cílené šlechtění zvířat, u nichž se předpokládá, že

šlechtěním dojde k nepřírozenému vývoji a tedy následnému utrpení (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 9).

Za chov hospodářských zvířat zodpovídá chovatel. Ten má rovněž své povinnosti vůči zvířatům. Mezi ně patří povinnost zajistit zabezpečení proti úniku zvířat, dále mít k dispozici základní pomůcky pro akutní ošetření zvířete (zranění, komplikovaný porod...), vyprošťovací nářadí a nástroje k případnému nutnému omráčení zvířete a následné porážce kvůli vzniklé akutní situaci, kde není možno vyčkat na veterinárního lékaře (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 11). Další povinností chovatele je znát fyziologické i etologické potřeby zvířete a získané zkušenosti aplikovat v praxi, aby nedocházelo ke zbytečnému utrpení zvířat díky neznalosti chovatele.

Nutností je zajistit kvalifikovaný a proškolený personál s teoretickými i praktickými znalostmi. Tyto osoby musí být schopny u zvířat rozpoznat změny zdravotního stavu, změny v chování zvířete a uvážit, zda je prostředí, ve kterém je zvíře chováno, vhodné pro danou skupinu zvířat (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 12).

V intenzivních chovech je nutná kontrola technického stavu včetně osvětlení a samotných zvířat alespoň jedenkrát denně a při zjištění jakékoliv vady zjednat okamžitou nápravu zařízení či přivolat veterinárního lékaře k zjištěnému nemocnému či poraněnému zvířeti (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 11).

Pozornost je věnovaná také krmivu i způsobu podání. Je stanoveno, že krmivo i nápoj nesmí být zvířeti podáván tak, aby způsoboval nepříjemné pocity či bolest. Samotné složení krmiv je přesně definováno zákonem č. 214/2007 Sb., o krmivech (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 12).

U zvířat z dovozů ze zemí mimo Evropskou unii je požadováno veterinární osvědčení dané země, které deklaruje zdraví zvířat i úroveň chovu minimálně v takové míře, jaká je nastavena Evropskou unii (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 10a).

5.5.3. Porážka

Usmrtit hospodářské zvíře za účelem získání potravin, vlny, kůže, kožešin nebo jiných produktů je dle zákona možné, ovšem i tato fáze chovu podléhá právním předpisům.

Na jatkách smí pracovat pouze člověk, který má:

- „Střední vzdělání s výučním listem v oboru řezník

- Střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru technologie potravin
- Střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru veterinářství nebo vyšší odborné vzdělání v oboru veterinářství
- Vysokoškolské vzdělání na vysoké škole, která uskutečňuje studijní programy v oblasti veterinárního lékařství a hygieny nebo v oblasti zemědělství se zaměřením na veterinární oblast“

Pokud zaměstnanec nemá patřičné vzdělání, které stanovuje zákon, může později získat osvědčení od ministerstva zemědělství.

Provozovatel podniku má povinnost vést evidenci o odborné způsobilosti svých zaměstnanců po dobu tří let (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 5a).

Porážka je nejčastěji prováděna na jatkách, kam je zvíře nutné dopravit. Chovatel musí přepravovat zvířata zdravá, tedy taková, která jsou schopna absolvovat přepravu bez fyzických či psychických obtíží. Pokud je zvíře zraněné nebo nemocné, je chovatel nucen provést porážku přímo na místě a zvíře nikam nepřevážovat. O případné schopnosti či neschopnosti převozu zvířete rozhoduje veterinární lékař (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 5b).

Vybavení jatek

Ve všech prostorách jatek, kam mají přístup zvířata, musí být dbáno na bezpečnost. Důraz je také kladen na to, aby zvířata podléhala co nejmenšímu stresu a nemohla se při cestě na jatka poranit. Proto je důležité, aby rampa z nákladového zařízení měla malý sklon a protiskluzovou podlahu. Přeháněcí uličky musí být pevné, aby přes ně zvířata nepřepadla.

Samotná jatka musí být vybavena klimatizačním zařízením, aby nedocházelo k přehřátí zvířat, osvětlením pro možnou kontrolu a dostatečnou podestýlkou. Pokud nejsou zvířata ihned vedena na porážku, musí mít k dispozici čistou pitnou vodu. Výběhy jatek, kde jsou zvířata dočasně ustájena, musí být zajištěny proti nepřízní počasí - vysoká či nízká teplota (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 5e).

Výjimky ze zákona

Pro potřebu církví a náboženských společností je možno udělit výjimku ze zákona. Díky této výjimce mohou vybrané církve či společnosti usmrcovat zvířata jiným způsobem

než definuje zákon. Toto povolení je nutné žádat od krajské veterinární správy (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 5f).

5.5.4. Přeprava

Doba přepravy zvířat na území České republiky je stanovena na maximální dobu 8 hodin. Nutností je odborná způsobilost přepravců, kteří musí mít potřebné osvědčení pro výkon práce. Dopravce nebo provozovatel musí mít evidenci spojenou s osvědčením po dobu tří let. Zákon stanovuje, která zvířata nelze přepravovat. Není možné přepravovat zvířata, kterým by přesun způsobil zdravotní či psychickou újmu. Zvířata, která mají otevřené rány, výhřezy, samice v pokročilém stadiu březosti, novorozená zvířata bez zahojeného pupku nebo mláďata neodstavená od matky apod.

Veškeré vybavení přepravního vozu musí být zabezpečeno proti možnému poranění zvířat. Musí být zajištěna dostatečná plocha a výška, která odpovídá druhu a věku zvířete. Zvířata musí být chráněna před nepříznivými vlivy počasí, také je nutné zabránit úniku. Při vykládce je důležitá protiskluzová podlaha. Dále je nutné zajistit vodu i krmení v závislosti na délce převozu (voda však musí být vždy), samozřejmostí je i možnost odpočinku při dlouhých přepravách. Důležitá je neustále fungující klimatizace. Zvířeti, které bylo během cesty zraněno nebo onemocnělo, musí být neprodleně poskytnuta první pomoc.

Nikdo nesmí během přepravy zvířata bít, kopat, zvedat zvířata za hlavu, uši, tahat za srst či užívat jakéhokoliv jiného násilí. Je zakázáno používat poháněče s ostrými konci. Pokud je nutné zvířata přivazovat, nesmí je to omezovat v možnosti napojení, nakrmení či vstávání a ulehání (Zákon České národní rady č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání - § 8a, 8b, 8c).

5.6. Minimální standardy pro chov hospodářských zvířat v ČR

5.6.1. Skot

Telata - šířka individuálního kotce musí být minimálně na kohoutkovou výšku zvířete, délka minimálně rovna délce těla zvířete násobeno hodnotou 1,1 (měřeno od rostrálního konce mulce po kaudální okraj kyčelního hrbolu). Tyto kotce pak nesmějí tvořit pevné stěny, ale částečně průhledné, aby mohla mít zvířata kontakt mezi sebou (neplatí v případě oddělení telete kvůli šíření nákazy). Skupinově chovaná telata musejí mít ve výběhu prostor minimálně 1,5m² na 150kg živé váhy (s rostoucí váhou se přepočítávají i m² na živé zvíře).

Plemenný býk – je-li býk ustájen samostatně, musí být velikost jeho ubikace alespoň 16m².
Býk o hmotnosti 1000kg a více má na každých 60kg živé váhy o 1m² více prostoru.

Následující tabulky udávají přesné minimální parametry ustájení pro chov hospodářských zvířat s různým zaměřením či způsobem chovu.

Tab. 1. Minimální rozměry vazného stání

1. Krávy - minimální rozměry vazného stání

Živá hmotnost v kg	Šířka stání v mm	Délka krátkého stání v mm	Délka středního stání v mm	Délka dlouhého stání v mm
do 550	1120	1830	2210	2390
550 až 650	1150	1900	2300	2480
nad 650	1180	1960	2360	2560

Tab. 2. Minimální rozměry při volném ustájení skotu

2. Minimální rozměry při volném ustájení skotu

Kategorie	Box (kotec) - plocha lehárny v m ² / kus nebo živá hmotnost	Šířka pohybových chodeb v mm		Rozměry boxových loží v mm			Rozměry kombiboxu v mm	
		jednosměrné	obousměrné	délka		šířka	délka	šířka
				jedna řada	protilehlé řady			
Krávy	5,00/kus	850	1600	2300	2050	1100	1750	1100
Porodní kotec pro volné telení	9,00/kus							
Jalovice	0,90/ 100 kg ž. hm.	850	1600					
Výkrm býků stlané	0,90/ 100 kg ž. hm.	1100 ²⁾	2100 ²⁾	1900	1700 až 2050 ¹⁾	800 až 1100 ¹⁾		
Výkrm býků celo roštové	0,45/ 100 kg ž. hm.			2300 ¹⁾				

Poznámka:

¹⁾ Podle hmotnosti od 200 kg.

²⁾ Pohybová chodba musí být minimálně stejně široká jako vstupní a výstupní otvor ze stáje.

Při počtu hospodářských zvířat více než 25 kusů ve skupině je nutno rozměry zvětšit minimálně o 30 %.

5.6.2. Prasata

Prasata od odstavu do porážky (výjimku tvoří zapuštěné prasničky a prasnice) –

„pro prase o živé hmotnosti do 10kg – 0,15m²

pro prase o živé hmotnosti od 10 kg do 20 kg 0,20 m²,

pro prase o živé hmotnosti od 20 kg do 30 kg 0,30 m²,

pro prase o živé hmotnosti od 30 kg do 50 kg 0,40 m²,

pro prase o živé hmotnosti od 50 kg do 85 kg 0,55 m²,

pro prase o živé hmotnosti od 85 kg do 110 kg 0,65 m²,

pro prase o hmotnosti vyšší než 110 kg 1,00 m²“

Zapuštěné prasničky a prasnice chované ve skupinách nejméně 1,64m² pro prasničku a 2,25m² pro prasnici.

Plemenní samci musí mít kotec o minimální velikosti 6m².

5.6.3. Nosnice, kuřata chovaná na maso

Nosnice – využitelná plocha pro jednu nosnici musí být minimálně 30cm široká se sklonem podlahy nepřesahujícím 14% s výškou nejméně 45cm. Prostor pro kladení vajec se nepočítá do využitelné plochy.

Alternativní systém chovu - nesmí překročit 9 nosnic na 1m² využitelné plochy.

Obohacené klecové systémy – nejméně 750cm² včetně místa na kladení vajec

Kuřata chovaná na maso – hustota osazení využitelné plochy pro chov maximálně 39kg/1m².

Toto nařízení lze zvýšit ještě o 3kg/1m², ale pouze s povolením krajské veterinární správy (Vyhláška č. 208/2004 Sb., 2004).

5.7. Rozsudky souzených osob v ČR týkající se týrání zvířat

Následující text stručně zachycuje rozsudky vícero soudů na území České republiky. Informace byly vyžádány na konkrétních soudech. Rozsudky jsou anonymizované, smyslem je poukázat na užívání zákonů a jaké trestní sazby byly uděleny obžalovaným. Vzhledem k tomu, že není možné dohledat konkrétní případy týrání hospodářských zvířat, jsou uvedeny případy týkající se týrání zvířat obecně, nikoliv pouze hospodářských.

Spisová značka 20 T 52/2015 - 46

Okresní soud v Novém Jičíně v roce 2015 řešil případ obžalovaného, který utýral k smrti 5 pštrosů dvouprstých chovaných faremně. Obžalovaný nezabezpečil a neposkytl zvířatům potřebné množství krmiva a vody, následkem čehož 5 zvířat uhynulo – tedy „týral zvíře zvlášť trýznivým způsobem a způsobil týranému zvířeti takovým činem smrt“.

Obžalovaný byl usvědčen z porušení § 302 odst. 1 písm. a) a odst. 2 písm. b) trestního zákoníku.

Obžalovaný se odsuzuje k trestu odnětí svobody v délce trvání jednoho roku. Trest odnětí svobody se podmíněně odkládá na zkušební dobu v délce trvání dvou let a šesti měsíců (Pšenica, 2015).

Spisová značka 32 T 18/2015 – 90

Okresní soud v Novém Jičíně v roce 2015 řešil i případ dalšího obžalovaného, který v ranních hodinách pod vlivem alkoholu vstoupil na cizí pozemek, kde ubil k smrti fenku německého ovčáka. Fenku na pozemku zavěsil za levou zadní končetinu a v úmyslu ji usmrtit ji několikrát silně udeřil tupým předmětem, což způsobilo mnohačetná poranění, krvácení z dutiny nosní, krvácení do dutiny hrudní a břišní a následnou smrt. Obžalovaný na pozemku poškozeného odcizil ještě několik drobností spolu se stavebním kovovým kolečkem, na které naložil mrtvou fenu, odvezl do místa svého bydliště a učinil pokus o rozporcování zvířete za účelem konzumace. Jednání si později rozmyslel a mrtvou fenu odhodil na okraj pole v okolí svého bydliště.

Obžalovaný byl usvědčen

„jednak z přečinu týrání zvířat podle § 302 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b) trestního zákoníku,

jednak přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 trestního zákoníku,

jednak přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) trestního zákoníku,

jednak přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 trestního zákoníku“

a odsuzuje se k trestu odnětí svobody v délce trvání jednoho roku. Trest odnětí svobody se podmíněně odkládá na zkušební dobu v délce trvání dvou let a šesti měsíců. Dále se obžalovanému ukládá omezení spočívající ve zdržení se požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek a úhrada částky 16 600Kč,- poškozenému (Šostáková, 2015).

Spisová značka 3 T 209/2014 – 57

Okresní soud v Bruntále v roce 2014 řešil případ obžalovaného, který usmrtil hada (korálovka sedlatá), kterého si pořídili s bývalou přítelkyní. Pár se rozešel a obžalovaný si přišel vzít své osobní věci včetně hada, bývalá přítelkyně ale zvíře nechtěla vydat a obžalovaný se v afektu zmocnil hada, kterého následně usmrtil mlácením o zeď. Poté mrtvé tělo odhodil na postel a odešel.

Obžalovaný byl usvědčen z porušení § 302 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b) trestního zákoníku.

Odsuzuje se k trestu odnětí svobody v délce trvání devíti měsíců. Trest odnětí svobody se podmíněně odkládá na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců (Čablík, 2014).

Spisová značka 2 T 73/2015 – 30

Okresní soud v Sokolově zaznamenal případ týrání feny křížence německého ovčáka. Obžalovaný zanechal tříletou fenu uvázanou u stromu v lesním porostu bez stravy, přístupu k vodě a možnosti pohybu v úmyslu jí opustit. Fena byla později náhodně nalezena. Obžalovaný zvířeti způsobil mučivé útrapy ve smyslu zákona č. 246/1992, na ochranu zvířat proti týrání.

Obžalovanému byl vyměřen trest podle § 302 odst. 1 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvanácti měsíců. Trest odnětí svobody se podmíněně odkládá na zkušební dobu v délce trvání dvacetičtyř měsíců (Navrátil, 2015).

Spisová značka 3 T 44/2015 – 185

Okresní soud v Novém Sokolově pracoval na případu obžalovaného muže, který dlouhodobě a bezdůvodně napadal tříměsíční fenku křížence majitelky. Zvířeti způsobil zlomeninu pravé přední končetiny, četné zlomeniny žeber, otřes mozku s následnou apatií, krvácení z nozder a tlamy. Zvíře bylo v částečném bezvědomí. Bylo prokázáno, že fena byla bita tupým předmětem a silnými ranami. Toto jednání je nepřijatelné ve smyslu zákona č. 246/1992 Sb., zejména podle § 4 odst. 1 a zákona č. 89/2012 Sb. § 494.

Obžalovaný byl usvědčen z porušení § 302 odst. 1 trestního zákoníku a odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání šesti měsíců. Výkon trestu se podmíněně odkládá na zkušební dobu v délce trvání dvacetičtyř měsíců (Kastl, 2015).

Spisová značka 3 T 1/2015 – 157

Okresní soud v Šumperku uzavřel případ dvou obžalovaných, kteří po společné domluvě utratili fenku křížence nezjištěné rasy a štěně nezjištěné rasy. Obžalovaná nejdříve uvázala fenu u věšáku na prádlo a obžalovaný ji později dvakrát silně udeřil do hlavy. Následně zvíře topili v sudu s vodou tak, že ji několikrát nořili hlavu pod vodní hladinu, což vedlo k následné smrti. Zvíře utrpělo mnohačetné zlomeniny nosních kostí a vícečetné zlomeniny čelní kosti. Je průkazné, že fena před smrtí dlouho a nepřiměřeně trpěla a smrt nastala trýznivým způsobem. Dopustili se tedy porušení zákona č. 246/1992 Sb. a odsuzují se podle § 302 odst. 2 trestního zákoníku a spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku.

Obžalované byl vyměřen trest odnětí svobody v délce trvání šesti měsíců s odkladem na zkušební dobu v délce trvání dvou let.

Obžalovaný byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání deseti měsíců s odkladem na zkušební dobu v délce trvání dvou a půl let (Churavý, 2015).

Spisová značka 2 T 154/2014

Obvodní soud pro Prahu 5 se zabýval případem čtyř týraných psů. Manželé, kteří vlastnili 4 psi, jim neposkytovali potřebnou výživu, mučili je hladem a žízní a způsobili tedy vážné zdravotní problémy všem zvířatům. Obžalovaný dokonce všechny psi opakovaně bil různými předměty, kopal do nich a házel s nimi o zeď. Později oba obžalovaní umístili psi do uzavřené garáže, kde jim poskytli pouze malé množství zakalené vody a žádné krmivo. Objekt později opustili a zvířata nechala samotná. Následkem takto špatných podmínek, vyhublosti a vyčerpanosti psů došlo ke vzájemnému napadání, což způsobilo úhyn jednoho z nich.

Obžalovaní byli usvědčeni z porušení zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání a odsouzeni podle § 302 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b) trestního zákoníku ve formě spolupachatelství § 23 trestního zákoníku.

Obžalovaný byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání jednoho roku. Trest byl podmíněčně odložen na zkušební dobu v délce trvání tří let. Pachateli byl rovněž uložen zákaz pobytu na území hlavního města Prahy po dobu tří let.

Obžalovaná byla odsouzena k trestu odnětí svobody v délce trvání deseti měsíců. Nástup na výkon trestu se podmíněně odkládá na zkušební dobu v délce trvání dvou let (Činková, 2014).

Spisová značka 7 T 98/2013

Městský soud v Brně uzavřel případ týrané feny psa rasy pitbulteriér. Obžalovaná nechala fenu v zahradním domku v okolí Brna v mrazech, bez vody a krmiva a opustila ji. Fena následkem trýznivého jednání, vyhublosti a akutního zánětu plic uhynula. Obžalovaná byla odsouzena k trestu obecně prospěšných prací ve výměře 300 hodin (Řepková, 2014).

Spisová značka 7 T 180/2015 – 45

Městský soud v Brně řešil i případ obžalované, která se dopustila trestného činu spáchaného na zvířeti, konkrétně třítýdenního štěněte nezjištěné rasy tím, že ho vyhodila z pátého patra domu. Štěně utrpělo zranění neslučitelné se životem, a proto byla později provedena eutanazie veterinárním lékařem.

Obžalovaná byla odsouzena podle § 302 odst. 2 trestního zákoníku s přihlédnutím k § 314e odst. 2 písm. a) trestního řádu k trestu odnětí svobody v délce trvání sedmi měsíců. Výkon trestu se podmíněně odkládá po dobu dvaceti měsíců (Řepková, 2015).

6 Vybrané nevládní organizace týkající se ochrany hospodářských zvířat

6.1. Vybrané nevládní organizace týkající se ochrany hospodářských zvířat v ČR

6.1.1. Společnost pro zvířata

Tato organizace byla založena v roce 1996, později v roce 2014 byla přidružena k jiné organizaci pod názvem Český svaz ochránců přírody. Hlavním cílem Společnosti pro zvířata je prosazovat lepší životní podmínky hospodářských zvířat. Posláním organizace je přispět k zajištění odpovídající životní úrovně hospodářských zvířat, aby byly naplněny psychické, fyzické i sociální potřeby zvířete. Klade důraz na hodnotu života a přírody, ochrany životního prostředí. Snaží se přimět širokou veřejnost ke změně přístupu ke zvířatům a přemýšlet nad výrobky, které konzumují, a které pocházejí od zvířat z velkochovů.

Formou časopisu, brožury či letáků propagují své myšlenky. Navštěvují školy, státní instituce a soukromé podniky. Účastní se přímé pomoci zvířatům v nouzi.

Vybrané kampaně a projekty:

Konec doby klecové

Stop přepravě hospodářských zvířat

39 dní smutného života

Klima a chov hospodářských zvířat

(Společnost pro zvířata, 2016).

6.1.2. Nadace na ochranu zvířat

Nevládní neziskovou organizaci založilo v roce 2005 několik vysokých škol – Česká zemědělská univerzita v Praze, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně a Marcela Lund. Nadace se spolupodílí na světových projektech a kampaních na ochranu zvířat.

Nadace poskytuje důležité finanční prostředky na projekty, které odpovídají jejich cílům. Patří sem podpora útulků a záchraných stanic pro volně žijící živočichy, finanční a materiální pomoc při živelných katastrofách. Součástí projektů je i vzdělávání veřejnosti soustředěné na správný chov zvířat a informační poradenství. Týraná zvířata totiž často nejsou týraná úmyslně, a proto je důležitá znalost živočišných druhů a jejich potřeb ze strany veřejnosti.

Vybrané kampaně a projekty:

Pomozte kuřeti

Hospodářská zvířata

Na etiketě záleží

Žijeme tady společně

(Nadace na ochranu zvířat, 2016).

6.1.3. Liga na ochranu zvířat

Liga byla založena v roce 1990 paní Matyldou Dorazilovou. Organizace pomáhá zvířatům mimo jiné i výstavbou a provozem útulků či miniazylů. V současné době je největší organizací na území České republiky s deseti členskými skupinami. Hlavní sídlo je v Praze 4.

Finanční prostředky jsou získávány příspěvky od veřejnosti, dary, ale také z aukcí pořádaných mnoha slavnými osobnostmi.

Vybrané kampaně a projekty:

Kampaň: Vzkaz tyranům

Kampaň proti množírám

(Liga na ochranu zvířat, 2016).

6.2. Vybrané nevládní organizace týkající se ochrany hospodářských zvířat v EU

6.2.1. WSPA

World Animal Protection International.

Společnost WSPA působí po celém světě a jejím cílem je chránit všechna zvířata jak v rozvojových, tak také ve vyspělých zemích. Důraz klade především na ochranu hospodářských zvířat, cirkusových zvířat a ochranu druhů ve volné přírodě. Zasahují při přírodních katastrofách i v nevhodných domácích chovech.

Společnost usiluje o komunikaci s vládními i nevládními organizacemi s cílem upravit zákonné předpisy, spolupracuje s potravinářskými podniky i přímo s farmáři a snaží se změnit jejich postoj ke zvířatům a způsob jejich práce. Obrací se též na veřejnost a vyzývá ji k nákupu potravin a produktů pocházejících ze zvířat chovaných v dobrých životních podmínkách.

WSPA uvádí, že je v současné chvíli na světě chováno přibližně 70 miliard zvířat pro hospodářské účely. Z toho jsou 2/3 zvířat chovány v nevhodných podmínkách. Nejčastější chybou v chovu hospodářských zvířat je nedostatečný prostor a možnost volného pohybu.

Snahou je soustředit se na ochranu zvířat ve všech částech chovatelského procesu – chov, přeprava, porážka.

Výsledky práce WSPA jsou významné – od roku 2009 pomohla již 8 miliardám zvířat.

Výhody humánních chovů podle WSPA:

Snížení nákladů - používání menšího množství krmiva, vody a paliva

Nová pracovní místa

Lokální zdravé potraviny

Recyklace živin a zlepšování půdy

Snížení procenta skleníkových plynů

Vybrané kampaně a projekty:

Odstranění ztraceného rybářského náčiní z moří

Přesuňme svět na ochranu zvířat

Sloní petice

(WSPA, 2016).

6.2.2. CIWF

Compassion in World Farming

Tato společnost byla založena britskými farmáři v roce 1967 jako protest proti moderním intenzivním velkochovům. CIWF věří, že se společným úsilím podaří zlepšit život hospodářských zvířat a podaří se omezit trend velkochovů. Svoji propagandu prosadila do světových médií.

Díky tlaku této společnosti EU uznala, že zvíře je živá bytost schopná vnímat utrpení a bolest. Následně byly provedeny některé změny v chovu nosnic a skotu.

Spolupracují s některými světovými potravinářskými společnostmi. Díky programu „Good farm animal welfare awards“ již pomohli více než 257 milionům zvířat od roku 2007.

V současné době je vedena kampaň proti průmyslovému zemědělství. CIWF poukazuje na problémy s nevyvážeností chovů hospodářských zvířat. Přibližně jedna miliarda lidí z vyspělého světa trpí nadváhou a miliarda lidí ze zemí třetího světa trpí akutní podvýživou. Snahou do budoucna tedy je zajistit vyváženost chovů (CIWF, 2016)

Vybrané kampaně a projekty:

Stop antibiotickému zneužívání

Je čas zdanit levné maso

Chraňme dojnice

6.2.3. RSPCA

Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals

Společnost registrovaná v Anglii a Walesu od roku 1824. RSPCA pomáhá mnoha zvířatům, mezi něž patří i zvířata hospodářská. Apelují na welfare zvířat a také upozorňují na problematiku chovu hospodářských zvířat jako domácích mazlíčků.

V Anglii je ročně chováno více než 900 milionů hospodářských zvířat – společnost upozorňuje veřejnost, že i ona má velkou moc, kterou může uplatňovat prostřednictvím správného výběru potravin. Koloběh vláda – prodejci – spotřebitelé je stěžejní. Pokud budou

spotřebitelé odmítat výrobky z hospodářských zvířat chovaných bez ohledu na welfare, prodejci budou muset tento tlak respektovat a upravit jejich životní podmínky.

Vzdělávací projekty, brožury a časopisy, přímá pomoc v terénu, jednání s vládou – to vše, stejně jako tomu je u jiných organizací, provozuje i RSPCA (RSPCA, 2016).

6.2.4. FAWC

Farm Animal Welfare Committee

Společnost působící na území Skotska a Walesu, věnující se ochraně hospodářských zvířat je velmi známá. Díky mnoha organizacím na svém území je Velká Británie považována za zemi aktivně bojující za práva zvířat a své názory šíří do celého světa.

Společnost RSPCA jako jedna z mála reaguje i na faremní chovy ryb. Obecně jsou chovy ryb zákonem méně postižitelné než chovy jiných hospodářských zvířat. Nejdiskutovanější je proces zabíjení. FAWC řeší tuto problematiku na evropské i vnitrostátní úrovni.

Stejně jako jiné společnosti, i tato se snaží komunikovat s vládou, prodejci a spotřebiteli prostřednictvím různých komunikačních prostředků.

Plány do budoucna:

Zajistit vědeckou podporu pro chov hospodářských zvířat

Úzká spolupráce s ostatními organizacemi

Poukazovat na blahobyt zemědělců a blahobyt jejich hospodářských zvířat – dokázat nepoměr

A další... (FAWC, 2016).

7 Závěr

Smyslem této bakalářské práce bylo zhodnotit a porovnat úroveň chovu hospodářských zvířat na území České republiky v historii a dnes. Získáním informací z vládních i nevládních institucí bylo zjištěno mnoho zajímavých a prokazatelných dat.

Zákony týkající se zvířat prošly bezesporu značným vývojem. Lidé si začali uvědomovat hodnotu zvířecího života a pochopili, že je nutné chránit zvíře i zákonem. Současné zákony, které jsou vyústěním historických souvislostí, jsou bezesporu dobře zpracované a pokrývají širokou škálu možných případů týrání či nevhodného chovu. Problém nastává v aplikaci těchto zákonů. Ve všech případech, které jsem měla k dispozici, byl pachateli uložen pouze podmíněný trest po dobu dvou let. Udělení podmínky se jeví jako nepřiměřené s ohledem na závažnost trestného činu. Dle konzultace se soudci, se kterými jsem věc řešila, je tomu tak z toho důvodu, že se jedná o pachatele, kteří se dopustili trestného činu poprvé, tedy nebyli dříve ze spáchání trestného činu pravomocně odsouzeni. V takovýchto případech ukládají soudy tresty ve spodní hranici trestní sazby, eventuálně tresty podmíněné.

Dle mého názoru a s ohledem na novelu Občanského zákoníku platnou od 1.1.2014 , která říká, že zvíře nelze považovat za věc, jsou tresty ukládané soudy velmi nedostačující. Ač zákon umožňuje udělovat tresty o mnoho vyšší, udělují soudci za spáchání trestného činu na zvířatech tresty nepřiměřeně nízké. Domnívám se, že z podkladů které jsem měla k dispozici, přestože se netýkají výlučně hospodářských zvířat, lze usuzovat jaká výše trestu by byla stanovena pachateli v případě, že by se podobného trestného činu dopustil na zvířeti hospodářském. Vzorek je dostatečně průkazný na to, že lze očekávat podobný výsledek.

Je tedy nutné zabývat se otázkou zda podmínka jako trest za umučení zvířecí duše stačí? Zda viníky, kteří spáchali trestný čin na zvířeti, poučí pouhé nařízené „slušné chování“ po určenou dobu? Zda je morálně správné přikládat zvířecímu životu tak malou hodnotu oproti tomu lidskému?

Dále je potřeba si uvědomit, že člověk jako jedinec má velkou moc ovlivnit život zvířat a jejich kvalitu. Každý může svým výběrem vhodného (welfare) či nevhodného produktu ze zvířat vyjádřit názor na zemědělství a živočišnou výrobu současnosti.

Vyspělý svět se řítí do budoucnosti s obrovskými zkušenostmi a poznatky ze všech oborů. Je důležité neusnout na vavřínech a přesvědčit lidstvo, že živočich odlišný od člověka má stejné právo k životu na této planetě jako člověk sám.

8 Zdroje

Broom, D. M. 1986. Indicators of poor welfare. *British Veterinary Journal*. 142 (6). 524-526.

Broom, D. M. 2011. A History of Animal Welfare Science. *Acta Biotheoretica*. 59 (2). 121-137.

CIWF. About compassion in world fading [Online]. CIWF. 25. února 2016 [cit. 2016-02-25]. Dostupné z <<http://www.ciwf.org.uk/about-us/>>.

Čablík, L. 2014. Rozsudek jménem republiky. Okresní soud v Bruntále. Bruntál. Spisová značka 3 T 209/2014 – 57.

Činková, V. 2014. Trestní příkaz. Obvodní soud pro Prahu 5. Praha. Spisová značka 2 T 154/2014.

ČESKO, Vyhláška číslo 208 ze dne 1. května 2004 o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat. 2004. Dostupné z <<http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/100077691.html>>.

ČESKO, Národní rada. Zákon číslo 246 ze dne 29. května 1992 na ochranu zvířat proti týrání. 1992. Dostupné z <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>>.

ČESKO, Zákon číslo 946 Obecný zákoník občanský. 1812. Dostupné z <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjygeyv6ojugywtcna>>.

ČESKO, Zákon číslo 141 z roku 1950 Občanský zákoník. 1950. Dostupné z <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzguyf6mjugewte>>.

ČESKO, Zákon číslo 40 ze dne 1. dubna 1964 Starý občanský zákoník. 1964. Dostupné z <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgy2f6nbqfu2tq>.

Dageling, Ch., Johnson, J. 2015. Citizens, Consumers and Animals: What Role do Experts Assign to Public Values in Establishing Animal Welfare Standards? Springer Netherlands. 28 (5). 961-976.

Duben, J. Welfare v ČR – situace se stále lepší [Online]. eAGRI. 28. srpna 2008 [cit. 2016-02-09]. Dostupné z http://eagri.cz/public/web/svs/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2008_welfare-v-cr-situace-se-stale-lepsi.html.

Duben, J. 2009. Zde informuje státní veterinární správa. Veterinární lékař 7 (1). 42 – 43. Dostupné také z http://www.tigis.cz/images/stories/Veterinarni_Lekar/2009/01/09_zpravy_vl_1_09_web_zabe_zp.pdf.

eAGRI. Výsledky kontrol za rok 2015 [Online]. Státní veterinární správa. 1. ledna 2015 [cit. 2016-02-09]. Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/svs/portal/pohoda-zvirat-welfare/vysledky-kontrol/vysledky-kontrol-za-rok-2015.html>.

eAGRI. Výsledky kontrol za rok 2005 [Online]. Státní veterinární správa. 31. prosince 2005 [cit. 2016-15-09]. Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/svs/portal/pohoda-zvirat-welfare/vysledky-kontrol/vysledky-kontrol-za-rok-2005.html>.

eAGRI. Právní předpisy MZe [Online]. eAGRI. 8. března 2016 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/100077691.html>.

Fiala, J. 1991. Občanský zákoník: úplné znění s podrobným komentářem. Bela. Frýdek-Místek. 230 s. ISBN: 80-901029-2-1.

FAWC. Policies [Online]. FAWC. 26. února 2016 [cit. 2016-02-26]. Dostupné z <<https://www.gov.uk/government/groups/farm-animal-welfare-committee-fawc#opinions-and-reports>>.

Harrison, R. 2013. Animal Machines. CABI. London. p. 220. ISBN: 978-1780642840.

Husák, T. 2016. Výsledky kontrol podle skupin zvířat a druhu činnosti se zvířaty. Ministerstvo spravedlnosti ČR. Praha. Veřejně nepřístupný dokument.

Chlumská, L. Hospodářská zvířata – jak žijí? [Online]. Ochrana zvířat. 1. března 2006 [cit. 2015-04-17]. Dostupné z <<http://www.ochranazvirat.cz/12/czech/rubrika/hospodarska-zvirata/>>.

Churavý, M. 2015. Trestní příkaz. Okresní soud v Šumperku. Šumperk. Spisová značka 3 T 1/2015 – 157.

Kastl, V. 2015. Trestní příkaz. Okresní soud v Sokolově. Sokolov. Spisová značka 3 T 44/2015 – 185.

Klíma, J. 1979. Nejstarší zákony lidstva, Chammurapi a jeho předchůdci. Academia. Praha. 382 s.

Lavický, P. 2014. Občanský zákoník: komentář. 1. vydání. C. H. Beck. Praha. 2400 s. ISBN: 978-80-7400-529-9.

Liga na ochranu zvířat. O nás. [Online]. Liga na ochranu zvířat. 23. února 2016 [2016-02-23]. Dostupné z <<http://lozcr.eu/onas/>>.

Ministerstvo vnitra České republiky. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv [Online]. Ministerstvo vnitra České republiky. 7. dubna 2016 [cit. 2016-04-07]. Dostupné z <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=114/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

Ministerstvo vnitra České republiky. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv [Online]. Ministerstvo vnitra České republiky. 7. dubna 2016 [cit. 2016-04-07]. Dostupné z <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=246/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

Ministerstvo vnitra České republiky. Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv [Online]. Ministerstvo vnitra České republiky. 7. dubna 2016 [cit. 2016-04-07]. Dostupné z <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=89/2012&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

Müllerová, H., Stejskal. V. 2013. Ochrana zvířat v právu. Academia. Praha. 492 s. ISBN: 978-80-200-2317-9.

Nadace na ochranu zvířat. Kdo jsme? [Online]. Nadace na ochranu zvířat. 23. února 2016 [cit. 2016-02-23]. Dostupné z <<http://www.ochranazvirat.cz/27/czech/rubrika/kdo-jsme/>>.

Navrátil, B. 2015. Trestní příkaz. Okresní soud v Sokolově. Sokolov. Spisová značka 2 T 73/2015 – 30.

Persson, K., Shaw, D. 2015. Empirical Methods in Animal Ethics. CrossMark. 28 (5). 853-866.

Pozzi, P. S., Geraisy, W., Barakeh, S., Azaran, M. 2015. Principles of Jewish and Islamic Slaughter with Respect to OIE (World organization for Animal health) Recommendations. Israel Journal of Veterinary Medicine. 70 (3). 3-14.

Pšenica, J. 2015. Trestní příkaz. Okresní soud v Novém Jičíně. Nový Jičín. Spisová značka 20 T 52/2015 – 46.

RSPCA. Farm animals [Online]. RSPCA. 26. února 2016 [cit. 2016-02-26]. Dostupné z <<http://www.rspca.org.uk/adviceandwelfare/farm>>.

Rydval, T. 2006. Ochrana zvířat proti týrání jako součást právní ochrany zvířat v České republice. Aplikované právo. 2. 29-48.

Řepková, D. 2014. Rozsudek jménem republiky. Městský soud v Brně. Brno. Spisová značka 7 T 98/2013.

Řepková, D. 2015. Trestní příkaz. Městský soud v Brně. Brno. Spisová značka 7 T 180/2015 – 45.

Společnost pro zvířata. Co je naším posláním? [Online]. Společnost pro zvířata. 18. února 2016 [cit. 2016-02-18]. Dostupné z <<http://spolecnostprozvirata.cz/o-nas/>>.

Šámal, P. 2012. Trestní zákoník: komentář 2. vydání. C.H. Beck. Praha. 3632 s.

Šostáková, I. 2015. Trestní příkaz. Okresní soud v Novém Jičíně. Nový Jičín. Spisová značka 32 T 18/2015 – 90.

Webster, J. 1999. Welfare: životní pohoda zvířat aneb Střízlivé kázání o ráji. Nadace na ochranu zvířat. Praha. 264 s. ISBN: 80-238-4086-X.

Webster, J. 2009. Životní pohoda zvířat: kulhání k Ráji. Práh. Praha. 291 s. ISBN: 978-80-7252-264-4.

Wilkins, A.M., McCrae, L.S., McBride, A. 2015. Factors affecting the Human Attribution of Emotions toward Animals. CrossMark. 28 (3). 357-369.

WSPA. Our work [Online]. WSPA. 25. února 2016 [cit. 2016-25-02]. Dostupné z <http://www.worldanimalprotection.org/our-work/animals-farming-supporting-70-billion-animals>.